

Valeriia Storozhuk

e-mail: 194936@student.ue.wroc.pl

Magdalena Komsta

e-mail: 193503@student.ue.wroc.pl

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Społeczno-gospodarcze kontrasty Węgier i Luksemburga w Unii Europejskiej

[DOI: 10.15611/2025.60.3.09](https://doi.org/10.15611/2025.60.3.09)

JEL Classification: P52

© 2025 Valeriia Storozhuk, Magdalena Komsta

Praca opublikowana na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0). Skrócona treść licencji na <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.pl>

Cytuj jako: Storozhuk, V. i Komsta, M. (2025). Społeczno-gospodarcze kontrasty Węgier i Luksemburga w Unii Europejskiej. W: M. Stawicka (red.), *Ekonomia* (s. 110-122). Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

Streszczenie: Węgry i Luksemburg to dwa państwa należące do Unii Europejskiej, których odmienne trajektorie rozwoju stanowią przykład wyraźnych kontrastów w obrębie zjednoczonej Europy. Głównym celem niniejszej pracy jest porównanie historycznych, instytucjonalnych i społeczno-gospodarczych uwarunkowań tych krajów oraz określenie czynników kształtujących ich zróżnicowaną pozycję w strukturze Unii Europejskiej. Badanie oparto na analizie porównawczej, wykorzystując dane statystyczne oraz materiały pochodzące ze źródeł międzynarodowych. Analiza objęła strukturę geograficzną, ustrojową, kontekst historyczny, sektorową strukturę PKB, politykę migracyjną oraz udział państw w organizacjach międzynarodowych. W wyniku analizy stwierdzono, że Luksemburg, pomimo niewielkich rozmiarów terytorialnych i demograficznych, zawdzięcza swoją silną pozycję wysokiemu poziomowi stabilności instytucjonalnej oraz rozwiniętemu sektorowi usług, zwłaszcza finansowych. Węgry natomiast, choć korzystają z funduszy unijnych, nadal borykają się z problemami systemowymi oraz odpływem ludności. Praca wskazuje, że członkostwo w Unii Europejskiej nie gwarantuje automatycznego wyrównania poziomu rozwoju, co podkreśla konieczność dalszego wzmocnienia polityki spójności w odpowiedzi na utrzymujące się dysproporcje regionalne.

Słowa kluczowe: kontrasty społeczno-gospodarcze, gospodarka Luksemburga i Węgier, Unia Europejska, zróżnicowanie regionalne

1. Wstęp

Kontrast to nie tylko różnica – to zderzenie dwóch rzeczywistości, które, choć formalnie przynależą do tej samej wspólnoty, funkcjonują w niej w diametralnie odmienny sposób. Takie zjawisko obserwujemy w przypadku Węgier i Luksemburga, czyli dwóch państw położonych na tym samym kontynencie, które mimo członkostwa w tej samej organizacji, jaką jest Unia Europejska, reprezentują zupełnie odmiennie światy pod względem gospodarczym, demograficznym, społecznym i politycznym. Luksemburg utożsamiany jest z dobrobytem, stabilnością i międzynarodowym prestiżem (Luxembourg Public, 2017). Węgry natomiast, mimo bogatej historii i centralnego położenia w Europie Środkowej, mierzą się z wyzwaniami strukturalnymi, napięciami politycznymi oraz barierami rozwojowymi (Encyclopædia Britannica, 2025). Niniejsze badanie ma na celu przeanalizowanie i zestawienie społeczno-gospodarczych, instytucjonalnych oraz historycznych uwarunkowań Węgier i Luksemburga, ze szczególnym uwzględnieniem ich miejsca oraz roli w strukturach Unii Europejskiej, a także wskazanie kluczowych czynników determinujących różnice w poziomie rozwoju obu państw.

Analiza ta ma służyć lepszemu zrozumieniu, dlaczego oba kraje, mimo uczestnictwa w tej samej przestrzeni politycznej, nie tworzą jednolitego organizmu. Jakie są oraz skąd wynikają główne różnice w strukturze gospodarczej Węgier i Luksemburga? Jak obie te gospodarki funkcjonują w ramach UE? Na ile członkostwo w UE sprzyja zmniejszaniu istniejących kontrastów między państwami członkowskimi, a na ile je pogłębia?

2. Struktura geograficzna i ustrój polityczny

Struktura geograficzna wraz z ustrojem politycznym Węgier i Luksemburga ukazują znaczące różnice, które wpływają na rozwój społeczno-gospodarczy badanych państw. Wiele elementów, jak położenie, wielkość terytorium, liczba ludności, kształt systemu politycznego czy model sprawowania władzy, determinuje wewnętrzne funkcjonowanie każdego z państw, a także wpływa na ich pozycję w Europie. Zrozumienie tych podstawowych uwarunkowań stanowi punkt wyjścia do głębszej analizy kontrastów oraz wyzwań, przed jakimi stoją porównywane państwa we współczesnym świecie.

Między rządzącymi partiami na terenie Luksemburga często dochodzi do koalicji, co zapewnia umiarkowaną i konsensualną politykę, polegającą na współpracy (Gouvernement du Grand-Duché de Luxembourg, 2024). Występują także partie prawicowe, co zapewnia pluralizm i dostęp ludności do debaty publicznej, bez destabilizacji systemu. Węgry, choć słyną z wielopartyjności i skupienia na swoim terenie ponad 150 ugrupowań, są zdominowane przez partię FIDESZ. Charakter sceny politycznej teoretycznie powinien sprzyjać pluralizmowi poglądów, równowadze politycznej i aktywnej debacie publicznej. W praktyce jednak konserwatywna par-

tia zdominowała scenę polityczną (Encyclopaedia Britannica, 2025). Taka sytuacja utrudnia mniejszym partiom siłę przebicia, przez co ich głos jako opozycji zostaje zmarginalizowany. Prowadzi to do polaryzacji, czyli podzielenia sceny politycznej, co wpływa na wzrost napięć w całej społeczności. Wykorzystywanie przewagi parlamentarnej przez jedną partię budzi wiele kontrowersji zarówno w kraju, jak i wśród instytucji UE. Niektóre z organizacji międzynarodowych krytykują Węgry za ich problemy z praworządnością (Money.pl, 2024).

Tabela 1. Struktura geograficzna i ustrój polityczny badanych państw na 2025 rok

	Luksemburg	Węgry
Powierzchnia (w km ²)	2,586	93,030
Państwa sąsiadujące	Belgia, Francja, Niemcy	Słowacja, Ukraina, Rumunia, Serbia, Chorwacja, Słowenia, Austria
Liczba mieszkańców	671 254	9,8 mln
Ustrój polityczny	monarchia konstytucyjna	republika parlamentarna
Głowa państwa	książę Henryk z dynastii Burbonów (monarcha)	Tamás Sulyok (prezydent)
Dominujący nurt partii politycznych	centrolewicowe lub lewicowe	prawicowe, konserwatywne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z <https://moyaosvita.com.ua/geografija/derzhavnij-ustrij-i-politichna-sistema-ugorshhini/> oraz https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-countries/luxembourg_pl, dostęp: 5.04.2025.

Głównym kontrastem między państwami są skala i kierunek polityki. Węgry to kraj o dużej powierzchni, podczas gdy Luksemburg to jedno z najmniejszych państw Europy. W obszarze sceny politycznej oba państwa różni dominujący nurt ugrupowań politycznych. W Luksemburgu przeważają partie liberalne i lewicowe, wspierające prawa człowieka, ekologiczne reformy i otwartość migracyjną. Konserwatywna partia FIDESZ na Węgrzech prowadzi politykę narodową i bardziej eurosceptyczną. Kontrast między porównywanymi państwami ukazuje, jak różnorodne mogą być systemy polityczne i uwarunkowania geograficzne w ramach jednej wspólnoty europejskiej – jedność w różnorodności.

3. Tło historyczne

Historia i uwarunkowania polityczne krajów europejskich wywierają kluczowy wpływ na ich obecne funkcjonowanie, pozycję na arenie międzynarodowej i kształt ich społeczeństw. Porównanie Luksemburga i Węgier pokazuje, w jaki sposób odmienne ścieżki rozwoju ukształtowane przez wydarzenia historyczne, wybory polityczne i zmieniające się warunki geopolityczne prowadzą do utworzenia odmiennych modeli państwowości.

Luksemburg został założony w 963 roku i pozostawał niewielkim księstwem. W XIX wieku stał się państwem neutralnym po serii wojen oraz traktatów. Zrezygnował z neutralności, przystępując do NATO w 1948 roku. Jego integrację z Europą Zachodnią zainicjowało członkostwo w Europejskiej Wspólnocie Węgla i Stali w 1952 roku. Po II wojnie światowej księstwo zdecydowało się na nacisk na odbudowę gospodarki, w tym odejście od przemysłu stali i skupienie się na usługach, w tym na sektorze finansowym. Jako członek Unii Europejskiej, NATO oraz innych organizacji międzynarodowych, ciągle uczestniczy w polityce globalnej (Luxembourg Public, 2015).

Historia Węgier zaczyna się w 896 roku. Niejednokrotnie były one częścią różnych imperiów, przykładowo Austro-Węgier. Po I wojnie światowej na mocy traktatu Trianon straciły około 70% swojego terytorium. Po II wojnie światowej Węgry znalazły się pod wpływem Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, stając się państwem komunistycznym. Dopiero w 1956 roku doszło do Węgierskiej Rewolucji, brutalnie stłumionej przez siły Armii Czerwonej. Wydarzenie, mimo porażki, stało się symbolem oporu przeciw silnemu reżimowi komunistycznemu. W 1989 roku Węgry przeszły transformację polityczną i gospodarczą w wyniku upadku komunizmu. Do organizacji międzynarodowych, takich jak NATO czy UE, dołączyły odpowiednio w 1999 i 2004 roku. W trakcie procesu tych transformacji borykano się z wieloma trudnościami, jak nierówności społeczne, korupcja i kryzysy gospodarcze. Obecnie Węgry mierzą się z krytyką narodu wobec władz – rząd ogranicza wolność mediów, sądy są oskarżane o brak niezależności i praworządności (Encyclopaedia Britannica, 2025).

Tabela 2. Zestawienie wpływu historii na obecne decyzje polityczne i społeczne w porównywanych krajach

	Luksemburg	Węgry
Historia	neutralność, integracja z Zachodem	komunizm, transformacja po 1989 roku
Gospodarka	silna gospodarka rynkowa, naciski na sektor finansowy	transformacja gospodarki, widoczne nierówności społeczne
Polityka	stabilność polityczna, proeuropejska	autorytarne tendencje, opozycja wobec Unii Europejskiej
Społeczeństwo	otwarte, wielokulturowe (kosmopolityczne)	homogeniczne, silne poczucie narodowe
Relacje międzynarodowe	aktywny członek UE (wiele siedzib instytucji na terenie państwa) i NATO	napięcia z UE

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z <https://www.britannica.com/place/Hungary/Hungary-in-the-Soviet-orbit> oraz <https://luxembourg.public.lu/dam-assets/publications/economie-du-luxembourg/economy-luxembourg-pe.pdf>, dostęp: 2.04.2025.

Węgry, w przeciwieństwie do Luksemburga, mają o wiele bardziej skomplikowaną i burzliwą historię. Kontrasty między tymi dwoma państwami, mimo położenia na tym samym kontynencie, są bardzo widoczne. Pozwala to zobaczyć, jak

ważny jest kontekst historyczny w kształtowaniu tożsamości narodowej, modelu politycznego i pozycji w Europie. Chociaż zmiany gospodarcze wraz z politycznymi otworzyły Węgry na Zachód, ostatnie lata przyniosły zwrot w stronę tendencji autorytarnych, co doprowadziło do napięć z Unią Europejską i krajowych problemów społecznych.

Porównanie to pokazuje, że przeszłość – zarówno ta odległa, jak i ta bliższa – nadal wywiera silny wpływ na decyzje polityczne, strukturę społeczną i rozwój gospodarczy krajów. Stabilność i dobrobyt nie są jedynie wynikiem zasobów czy położenia geograficznego, ale w dużym stopniu rezultatem spójnych wyborów politycznych i społecznych.

4. Specyfikacja gospodarek

Współczesne gospodarki europejskie rozwijają się w różny sposób w zależności od zasobów naturalnych, historii zmian politycznych oraz polityki krajowej i międzynarodowej. Luksemburg, jako małe księstwo, dzięki specjalizacji oraz otwartości stało się jednym z najbogatszych krajów świata. Węgry natomiast po dziesięcioleciach gospodarki planowej wciąż poszukują optymalnej ścieżki rozwoju.

Tabela 3. Porównanie głównych aspektów gospodarek Luksemburga i Węgier dla 2023 roku

	Luksemburg	Węgry
PKB (w mln euro)	79,309	188,73
PKB <i>per capita</i> (w euro)	93 444 (najwyższy w Europie)	28 700
Procentowy udział sektora usługowego w PKB	80,60	57,56
Procentowy udział sektora przemysłowego w PKB	10,47	24,32
Procentowy udział sektora rolniczego w PKB	0,23	4,69
Inflacja	3,74%	17% (najwyższa w UE)
Stopa bezrobocia	5,18%	4,3%
Poziom ubóstwa	21,4%	44,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie [macrotrends.net](https://data.un.org/Data.aspx?d=SNAAMA&f=grID%3A101%3BcurrID%3ANCU%3BpcFlag%3A0%3B-crID%3A442&q=luxembourg&utm) i [tradeeconomics.com](https://data.un.org/Data.aspx?d=SNAAMA&f=grID%3A101%3BcurrID%3ANCU%3BpcFlag%3A0%3B-crID%3A442&q=luxembourg&utm) oraz <https://data.un.org/Data.aspx?d=SNAAMA&f=grID%3A101%3BcurrID%3ANCU%3BpcFlag%3A0%3B-crID%3A442&q=luxembourg&utm>, dostęp: 1.05.2025.

Produkt krajowy brutto (PKB) jest miernikiem całkowitej wartości dóbr i usług wytworzonych w danym kraju w określonym czasie. Pomaga w ocenie kondycji gospodarczej i służy do jej porównania na arenie międzynarodowej (Businessinsider, 2025). Zestawienie tego wskaźnika ukazuje ciekawą zależność. Luksemburg, mimo znacznie mniejszego terytorium i struktury demograficznej, utrzymuje poziom PKB na wysokości 79,3 mld euro. Przy znacznie mniejszej populacji daje to aż 93 444 euro *per capita*, który jest jednocześnie najwyższym wynikiem w Europie. PKB Węgier wynosi 188,73 mld euro, ale rozkłada się na znacznie większą liczbę mieszkańców,

co skutkuje zaledwie 28 700 euro na osobę. (UNdata, 2025). Jest ono niższe od średniej unijnej, która wynosi 37 600 euro (Trading Economics, 2025).

Luksemburg jest klasycznym przykładem wysoko rozwiniętej gospodarki usługowej, w której ponad 80% PKB pochodzi z sektora usług – głównie finansów i bankowości. Zaledwie 10% udziału w PKB ma przemysł, a rolnictwo to symboliczne 0,23% (Statista, 2025).

Węgry prezentują zupełnie inną strukturę. Ich gospodarka jest oparta na sektorze przemysłowym, który odpowiada za 24,32% PKB, z dominującą rolą przemysłu motoryzacyjnego i elektronicznego. Choć sektor usług również odgrywa ważną rolę (57,56% PKB), nie osiąga poziomu typowego dla państw wysoko rozwiniętych (Statista, 2025). Co więcej, udział rolnictwa – 4,69% – jest nadal znaczący jak na standardy UE, co wskazuje na pewne zacofanie strukturalne. Kolejnym z widocznych kontrastów jest poziom inflacji porównywanych państw. Węgry, jako kraj europejski z największym wskaźnikiem inflacji (17%), boryka się z się problemami spadku siły nabywczej, wyższych kosztów życia i presji na gospodarstwa domowe. W Luksemburgu inflacja wynosi zaledwie 3,74%, czyli pozostaje na akceptowalnym poziomie. Zaskakująco, stopa bezrobocia w obu krajach jest bardzo zbliżona. Na Węgrzech wynosi 4,3%, a w drugim analizowanym państwie 5,18%. Pokazuje to, że niskie bezrobocie nie musi oznaczać wysokiego poziomu życia.

4.1. Produkt krajowy brutto rozłożony na składniki

W dalszej części rozdziału zastosowano podejście wydatkowe, na którego skład wpływa suma wydatków na konsumpcję (z rozróżnieniem na prywatną i rządową), inwestycje państwowe, a także różnica między eksportem i importem netto. Luksemburg i Węgry, mimo uczestnictwa w tych samych strukturach politycznych i ekonomicznych Unii Europejskiej, dzieli przepaść w poziomie rozwoju oraz zamożności.

Tabela 4. Składniki PKB w wybranych państwach w 2023 roku

Składniki PKB	Luksemburg (w EUR):	Węgry (z HUF na EUR):
Konsumpcja prywatna	25,553 mln	92,980 mln
Konsumpcja rządowa	15,060 mln	38,465 mln
Inwestycje (Gross Fixed Capital Formation)	14,256 mln	49,018 mln
Eksport	168,557 mln	152,395 mln
Import	144,097 mln	143,062 mln
Suma PKB	79,309 mln	188,73 mln*

* Wartość przybliżona ze względu na różne kursy walutowe dla HUF w przeliczeniu na EUR.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z <https://data.un.org/Data.aspx?d=SNAAMA&f=grID%3A101%3BcurrID%3ANCUR%3BpcFlag%3A0%3BcrID%3A442&q=luxembourg&utm,> dostęp: 24.04.2025.

Porównanie produktu krajowego brutto Luksemburga i Węgier wyraźnie ukazuje głębokie różnice w potencjale gospodarczym obu państw, mimo ich przynależno-

ści do tej samej wspólnoty – Unii Europejskiej. Luksemburg, choć terytorialnie niewielki i znacznie mniej ludny, osiąga niezwykle wysoki PKB *per capita*, plasując się w czołówce światowej pod względem zamożności mieszkańców. Warto zauważyć, że mimo lepszych warunków życia w Luksemburgu, poziom ubóstwa wynosi około 21,4% – to tylko połowę mniej niż na Węgrzech. Koszty życia w Wielkim Księstwie są bowiem bardzo duże (Bankier, 2025)

Podsumowując, choć oba państwa funkcjonują w ramach jednej unii gospodarczej, różnią się diametralnie pod względem poziomu rozwoju, struktury gospodarki i zapewniania dobrobytu mieszkańcom. Zestawienie tych dwóch krajów najlepiej obrazuje nierównomierny rozwój regionów w Unii Europejskiej i wyzwania związane z polityką spójności.

5. Migracje

Polityka migracyjna stanowi jeden z najważniejszych elementów współczesnej polityki. Wspólnota europejska, mimo dążenia do jednolitych standardów, pozostawia krajom sporą autonomię względem podejścia do przyjmowania migrantów, sposobu integracji cudzoziemców, ochrony uchodźców czy zarządzania własną diasporą. Ostatni termin oznacza ogół obywateli danego państwa mieszkających poza jego granicami, często stanowiących społeczność utrzymującą związki kulturowe, ekonomiczne lub polityczne z krajem pochodzenia.

Tabela 5. Porównanie najważniejszych aspektów dotyczących migracji dla wybranych państw dla 2023 roku

	Luksemburg	Węgry
Saldo migracji netto	dodatnie – napływ ludności	ujemne/neutralne – odpływ ludności, głównie młodych i wykształconych
Odsetek cudzoziemców	47%	<6%
Liczba azylantów*	3765	15
Wpływ migracji na PKB	pracownicy napędzają wzrost w sektorze usług	niedobory kadrowe wskutek emigracji, ograniczony dostęp do legalnego zatrudnienia dla migrantów spoza UE
Polityka migracyjna i społeczna	liberalna polityka, wsparcie integracji społecznej i różnorodności kulturowej	restrykcyjna polityka migracyjna, bariery prawne
Mobilność wewnątrzunijna	przyływ pracowników transgranicznych	migracja obywateli poza Węgry

* Azylantami nazywamy osoby, które uciekają ze swojego kraju w wyniku prześladowań, konfliktów zbrojnych lub poczucia zagrożenia własnego życia. Ubiegają się o azyl rozumiany jako ochrona międzynarodowa w innym państwie oraz o status uchodźcy zgodnie z Konwencją Genewską (European Parliament, 2024).

Źródło: opracowanie własne na podstawie https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migration_to_and_from_the_EU&utm_source=ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Asylum_applications_-_annual_statistics#Highlights, dostęp: 9.05.2025.

Luksemburg uchodzi za państwo kosmopolityczne, otwarte na migrację i różnorodność kulturową. Cudzoziemcy stanowili w 2023 roku niemal połowę populacji. Wynika to z liberalnej polityki integracyjnej oraz wspierania wielokulturowości na rynku pracy, a także na innych płaszczyznach. Wielkie saldo migracji netto świadczy o skutecznej strategii demograficznej i gospodarczej.

Węgry reprezentują skrajnie przeciwne podejście. Polityka państwa opiera się na ochronie granic, niskiej akceptacji migracji spoza Europy, co podkreśla liczba azylantów, których było tylko 15 w roku 2023. Ludzie młodzi i wykształceni uciekają za granicę, co skutkuje brakami kadrowymi, depopulacją oraz negatywnym wpływem na potencjał gospodarczy kraju (Eurostat, 2024).

W badanych państwach występują kolejne duże kontrasty, tym razem na płaszczyźnie Unii Europejskiej. Luksemburg jest wzorem kraju otwartego, wspierającego integrację i mobilność, drugie z nich natomiast prezentuje model państwa stawiającego na tożsamość narodową i państwo suwerennościowe. Różne strategie wobec migrantów wynikają z różnych doświadczeń historycznych, a także narracji politycznych dominujących w danych krajach. W przypadku Luksemburga jego konsensualna charakterystyka polityki sprzyja tworzeniu stabilnego gruntu dla cudzoziemców. Na Węgrzech silna dominacja jednej partii i konserwatywna retoryka rządu wpływają na budowanie zamkniętego społeczeństwa, nieufnego wobec odmienności świata zewnętrznego.

6. Przynależność do organizacji międzynarodowych

Współczesna integracja europejska zakłada nie tylko wspólne wartości, ale również współodpowiedzialność za rozwój, bezpieczeństwo i stabilność całego kontynentu. Państwa członkowskie Unii Europejskiej realizują te cele w odmienny sposób, co obrazuje ich zaangażowanie w struktury międzynarodowe i korzystanie z mechanizmów finansowych, takich jak wieloletnie ramy finansowe (European Union, 2025). Analiza ich pozycji w strukturach międzynarodowych oraz roli w systemie finansowania UE pozwala zrozumieć, w jaki sposób różne modele państw funkcjonują na arenie międzynarodowej.

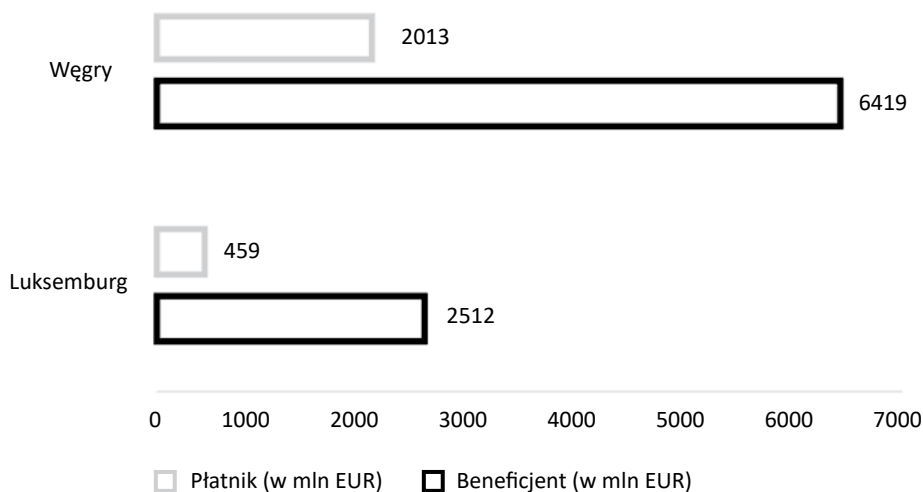
Luksemburg, będący jednym z państw założycielskich UE i siedzibą wielu jej kluczowych instytucji, stanowi symboliczny filar integracji europejskiej, często nazywany „domem europejskich instytucji”. Jest jedną ze stolic europejskich na wzór Brukseli czy Strasburga – na jej terenie siedziby ma aż 12 instytucji oraz organów administracyjnych Unii Europejskiej, przykładowo Europejski Bank Inwestycyjny, Trybunał Obrachunkowy czy Trybunał Praw Człowieka. W tym niewielkim państwie swoje siedziby mają również wielkie firmy, jak Amazon, Ebay, Microsoft czy Skype. Kraj ten należy również do około 40 organizacji międzynarodowych (Luxembourg Public, 2017).

Z kolei Węgry, będące członkiem UE od 2004 roku, reprezentują kraje Europy Środkowo-Wschodniej, dla których fundusze unijne stały się impulsem do przyspieszonego rozwoju. Aktywnie uczestniczą w wielu strukturach międzynarodowych, zarówno europejskich, jak i globalnych, pomimo swojej eurosceptycznej postawy. Państwo należy łącznie do ponad 40 organizacji międzynarodowych.

6.1. Budżet UE

Budżet Unii Europejskiej skupia zasoby krajów członkowskich i planuje wydatki na priorytety, których większość z państw UE nie byłaby w stanie samodzielnie sfinansować. Środki przeznaczone są m.in. na tworzenie miejsc pracy, rozwój infrastruktury transportowej, ochronę zdrowia czy na rzecz walki ze zmianami klimatu. Takie rozwiązanie spaja poczucie solidarności w państwach członkowskich UE.

Obecny budżet długoterminowy na lata 2021-2027 oraz fundusz odbudowy „NextGenerationEU”, uruchomiony w odpowiedzi na kryzys pandemii COVID-19 w celu wsparcia i odbudowy gospodarek krajów członkowskich, wynosi około 2 bln euro w cenach bieżących (European Union, 2025).

Rys. 1. Stopień, w jakim badane państwa są płatnikami i beneficjentami (netto)

Źródło: opracowanie na podstawie danych z <https://www.euronews.com/business/2024/12/09/eu-budget-who-pays-the-most-into-the-eu-and-who-gains-the-most>, dostęp: 28.04.2025.

Beneficjentami (netto) są państwa, które pobierają i otrzymują środki poprzez fundusze i programy unijne. Płatnikami natomiast są kraje, które wpłacają dotacje i wspierają budżet pieniężnie. Praktycznie każdy kraj członkowski UE pełni funkcję beneficjenta i płatnika równocześnie. Różnicę stanowi wysokość wpłaty i ilość wypłacanych środków z budżetu na korzyść pobierającego pieniądze państwa. Nie-

spodziewanie Luksemburg, pomimo swojego najwyższego PKB *per capita*, jest największym odbiorcą netto na osobę w postaci 3 081 euro, Węgry natomiast są na poziomie tylko 459 euro (Euronews, 2025).

Tabela 6. Porównanie przynależności badanych państw do niektórych organizacji międzynarodowych dla roku 2025

	Węgry	Luksemburg
Członek UE	od 2004	kraj założycielski, od 1957
Strefa euro	nie (waluta: forint – HUF)	od 1999
Strefa Schengen	od 2007	od 1995
NATO	od 1999	kraj założycielski, od 1949
ONZ	od 1955	od 1945
Rada Europy	od 1990	od 1949
Grupa Wyszehradzka (V4)	członek założyciel	nie
Benelux	nie	tak
Obecność instytucji UE	brak siedzib głównych instytucji	tak – 12 instytucji i agencji, m.in. EBI, ETO, Eurostat
Firmy międzynarodowe	obecność, np. Audi, Bosch, Samsung	główne europejskie siedziby: Amazon, Skype, Microsoft
Rola w budżecie UE	beneficjent netto	beneficjent netto
Udział w NextGenerationEU	tak	tak

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z european-union.europa.eu oraz <https://gouvernement.lu/en/systeme-politique/ue-organisations-internationales.html>, dostęp: 1.05.2025.

Ponownie Luksemburg i Węgry reprezentują odmienne modele uczestnictwa w UE. Pierwszy kraj ma podejście proeuropejskie, drugi – eurosceptyczne. Luksemburg, pomimo niewielkiego terytorium, odgrywa strategiczną rolę w funkcjonowaniu Unii Europejskiej jako siedziba wielu centralnych instytucji europejskich, będąc jednym z głównych centrów decyzyjnych.

Budżet UE jest kluczowym narzędziem solidarności – oba państwa korzystają z niego w różnym stopniu, będąc jednocześnie płatnikami i beneficjentami. Poprawia to warunki życia oraz rozwój regionalny. Luksemburg otrzymuje najwyższe wsparcie na osobę, natomiast Węgry, jako państwo z dużo niższym PKB *per capita*, korzystają z funduszy strukturalnych jako narzędzia wyrównania szans rozwojowych.

7. Zakończenie

Analiza porównawcza Węgier i Luksemburga ukazuje wyraźne kontrasty społeczno-gospodarcze, mimo że oba państwa funkcjonują w ramach Unii Europejskiej. Z jed-

nej strony mamy wysoko rozwinięte państwo, z wysokim PKB per capita i rozbudowaną obecnością międzynarodową. Z drugiej – Węgry, kraj zmagający się z większymi wyzwaniami ekonomicznymi i społecznymi, innym modelem ustrojowym oraz podejściem do polityki międzynarodowej.

Dlaczego kontrast między tymi dwoma państwami jest tak duży, że sprawiają one wrażenie dwóch odmiennych światów? Różnice te wynikają przede wszystkim z uwarunkowań historycznych, wielkości terytorium, struktur demograficznych oraz przyjętych strategii gospodarczych. Istnieją jednak również elementy wspólne – takie jak wysoki udział eksportu w PKB czy znaczenie inwestycji zagranicznych – które wskazują na wspólne mechanizmy funkcjonowania w ramach jednolitego rynku europejskiego. Członkostwo w Unii Europejskiej z jednej strony sprzyja niwelowaniu dysproporcji poprzez fundusze strukturalne i spójnościowe, z drugiej zaś potęguje widoczność kontrastów pomiędzy krajami o różnym poziomie rozwoju. Integracja europejska umożliwia rozwój, ale nie gwarantuje automatycznej konwergencji, czego dowodem są omawiane przykłady.

Znaczenie przynależności do Unii Europejskiej i organizacji międzynarodowych jest ogromne w obu przypadkach, choć wykorzystywane w odmienny sposób. Dla Luksemburga to przestrzeń do dalszego rozwoju, dla Węgier – źródło finansowania i wsparcia inwestycyjnego, ale też pole napięć politycznych. Czynniki demograficzne i instytucjonalne również znacząco wpływają na życie obywateli – różnice w wielkości populacji, strukturze społeczeństwa, otwartości na migrację oraz jakości instytucji publicznych wyznaczają odmienny standard życia i model zarządzania państwem.

Zestawienie tych dwóch krajów nie tylko pozwala lepiej zrozumieć wewnętrzne zróżnicowanie Europy, ale również skłania do refleksji nad wyzwaniami, jakie stoją przed wspólnotą unijną – jak godzić interesy państw tak różnych pod względem rozwoju, jak zapobiegać pogłębianiu się nierówności regionalnych i jak kształtować politykę spójną, a zarazem elastyczną wobec potrzeb poszczególnych członków.

Literatura

Bankier.pl. (2021). *Luksemburg – kraj, w którym od dawna jest za dobrze*. Pobrano z <https://www.bankier.pl/wiadomosc/Luksemburg-kraj-w-ktorym-od-dawna-jest-za-dobrze-Tam-mieszkam-7474717.html>

Business Insider Polska. (2025). *Produkt Krajowy Brutto: co mierzy i co mówi o gospodarce?* Pobrano z <https://businessinsider.com.pl/pkb>

Encyclopaedia Britannica. (b.d.). *Hungary in the Soviet Orbit*. Pobrano z <https://www.britannica.com/place/Hungary/Hungary-in-the-Soviet-orbit>

Encyclopaedia Britannica. (2025). *The Kádár regime*. Britannica.com. Pobrano z <https://www.britannica.com/place/Hungary/The-Kadar-regime>

- Euronews. (2024, 9 grudnia). *EU Budget: Who Pays the Most into the EU, and Who Gains the Most?* Pobrano z <https://www.euronews.com/business/2024/12/09/eu-budget-who-pays-the-most-into-the-eu-and-who-gains-the-most>
- European Elections Results. (2024). Wyniki wyborów europejskich: Luksemburg. Pobrano z <https://results.elections.europa.eu/pl/narzedzia/widget-krajowe/luksemburg/2024-2029/>
- European Parliament. (2024). Azyl i migracja w UE: fakty i liczby. Pobrano z <https://www.europarl.europa.eu/topics/pl/article/20170629STO78630/azyl-i-migracja-w-ue-fakty-i-liczby>
- European Union. (b.d.(a)). *Luxembourg – EU Country Profile*. Pobrano z https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-countries/luxembourg_pl
- European Union. (b.d.(b)). *Hungary – EU Country Profile*. Pobrano z https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-countries/hungary_pl
- European Union. (2025). *How is the EU Budget Financed?* https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/budget/how-eu-budget-financed_pl
- European Union. (2025). *How is the EU Budget Spent?* https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/budget/how-eu-budget-spent_pl
- European Union. (2025). *EU Budget*. https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/budget_pl
- Eurostat. (2024a). *Asylum Applications – Annual Statistics*. Pobrano z https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Asylum_applications_-_annual_statistics#Highlights
- Eurostat. (2024b). *Migration to and from the EU*. Pobrano z https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migration_to_and_from_the_EU&utm
- Eurostat. (n.d.). *Glossary: Gross Domestic Product (GDP)*. Pobrano z [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Gross_domestic_product_\(GDP\)/pl](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Gross_domestic_product_(GDP)/pl)
- Gouvernement du Grand-Duché de Luxembourg. (2024). *Luxembourg in the EU and International Organisations*. Pobrano z <https://gouvernement.lu/en/systeme-politique/ue-organisations-internationales.html>
- Gouvernement du Grand-Duché de Luxembourg. (2025). *Le gouvernement*. <https://gouvernement.lu/en/gouvernement.html>
- Gouvernement du Grand-Duché de Luxembourg. (n.d.). *Structure du gouvernement*. Pobrano z <https://gouvernement.lu/en/systeme-politique/gouvernement/formation.html>
- Home Affairs – European Commission. (b.d.). *Migrant integration in Luxembourg*. Pobrano z <https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/migrant-integration/migrant-integration-hub/eu-countries-updates-and-facts/migrant-integration-luxembourg>
- Le Monde. (2024, 26 lutego). *Hungary Gets New President Following Scandal*. Pobrano z https://www.lemonde.fr/en/international/article/2024/02/26/hungary-gets-new-president-following-scandal_6561534_4.html
- Luxembourg Public. (2015). Pobrano z <https://luxembourg.public.lu/dam-assets/publications/economie-du-luxembourg/economy-luxembourg-pe.pdf>
- Luxembourg Public. (2017). *Tout savoir sur le Grand-Duché de Luxembourg* [PDF]. Pobrano z <https://luxembourg.public.lu/dam-assets/publications/tout-savoir-sur-le-grand-duche-de-luxembourg/tout-savoir-sur-le-grand-duche-de-luxembourg-pl.pdf>
- Luxembourg Public. (b.d.). *L'ouverture sur le monde*. Pobrano z <https://luxembourg.public.lu/en/society-and-culture/history/ouverture-monde.html>
- Macrotrends. (b.d.). *Luxembourg Unemployment Rate 1991-2024*. Pobrano z <https://www.macrotrends.net/global-metrics/countries/LUX/luxembourg/unemployment-rate>
- Money.pl. (2024). *Blokada pieniędzy dla Węgier: decyzja Komisji Europejskiej*. Pobrano z <https://www.money.pl/pieniadze/blokada-pieniedzy-dla-wegier-jest-decycja-komisji-europejskiej-7103976839564032a.html>
- Next Generation EU. (b.d.). *Plan odbudowy po pandemii COVID-19*. Pobrano z https://next-generation-eu.europa.eu/index_pl

- Statista. (2024). *Share of Economic Sectors in the GDP in Hungary*. Pobrano z <https://www.statista.com/statistics/339742/share-of-economic-sectors-in-the-gdp-in-hungary/>
- Statista. (2025). *Luxembourg: GDP Distribution across Economic Sectors*. Pobrano z <https://www.statista.com/statistics/380275/luxembourg-gdp-distribution-across-economic-sectors/>
- Trading Economics. (2025). *GDP per capita – Europe*. Pobrano z <https://pl.tradingeconomics.com/country-list/gdp-per-capita?continent=europe>
- Trading Economics. (2025). *Luxembourg – GDP per capita*. <https://pl.tradingeconomics.com/luxembourg/gdp-per-capita>
- Trading Economics. (2025). *Hungary – At Risk of Poverty Rate of Unemployed Persons*. Pobrano z <https://tradingeconomics.com/hungary/at-risk-of-poverty-rate-of-unemployed-persons-eurostat-data.html>
- UNdata. (2025). *National Accounts: Main Aggregates Database – Luxembourg*. United Nations. <https://data.un.org/Data.aspx?d=SNAAMA&f=grID%3A101%3BcurrID%3ANCU%3BpcFlag%3A0%3B-crID%3A442&q=luxembourg&utm>

Socio-Economic Divergences Between Hungary and Luxembourg within the European Union

Abstract: Hungary and Luxembourg are two member states of the European Union whose divergent development trajectories illustrate clear contrasts within a unified Europe. The main objective of this study is to compare the historical, institutional, and socio-economic conditions of these countries and to identify the key factors shaping their differing positions within the structure of the European Union. The research is based on a comparative analysis using statistical data and materials from international sources. The analysis covers geographical and political structures, historical context, sectoral composition of GDP, migration policy, and participation in international organizations. The findings indicate that Luxembourg, despite its small territorial size and population, owes its strong position to a high degree of institutional stability and a well-developed service sector, particularly in finance. Hungary, on the other hand, although benefiting from EU funding, continues to face systemic challenges and population outflow. The study highlights that EU membership does not automatically equalize levels of development, emphasizing the need to further strengthen cohesion policy in response to persistent regional disparities.

Keywords: Socio-economic contrasts, The economies of Luxembourg and Hungary, The European Union, Regional disparities